



Zwanenhofviering zondag 12 november
Meditatieve viering

Thema: Ongewoon barmhartig

Mededelingen
Inzingen

Stilte

Lied 134 Gij die één en eeuwig zijt t. Huub Oosterhuis; m. Luc Löwenthal

Gij die één en eeuwig zijt, ver weg onbeeldbaar God
maar in uw woord dichtbij, doe ons verstaan
Keer ons om naar U toe, keer ons toe naar elkaar

Welkom en inleiding op het thema

Van harte welkom in deze viering, fijn dat u er bent!

Keer ons om naar U toe,
Keer ons toe naar elkaar
Dat is een gebed
wat we elkaar toezingen
en wat we ook bidden voor de vele mensen
die in onze samenleving en wereld
tegenover elkaar staan.
We worden overspoeld door berichten
van oorlogen, overstromingen,
aardbevingen en honger.
We weten niet meer wat we ermee aan moeten.
wat goed is om te denken, wie je moet steunen.
Het verwacht ons.
We voelen ons machteloos en verontwaardigd tegelijk.
Oekraïne Rusland
 Hamas Israël Palestijnen
Mensen worden beroofd van alles wat hun leven enige zekerheid gaf.
En het houdt maar niet op.

Ons tastend zoeken naar hoop
vindt weerklank in de liederen die we vandaag zingen,

in de woorden die we horen,
in het bloemstuk van vandaag,
door Gine gemaakt.

Geknakt riet,
handen die elkaar zoeken, elkaar raken.
het zachte roze

en een kaars die we aansteken

in verbondenheid met de slachtoffers
die roepen om gerechtigheid
en dromen van vrede.

Psalm 13 in de vertaling van Huub Oosterhuis

Hoelang nog mij vergeten, mij -
wegkijken, weg van mij?

Hoelang nog moet ik me
geen raad weten in mijn ziel?

Bang bang voor de doodsvijand
die Dood heet, Leegte, Niets.

Hij zál me, haalt me in,
slaat toe, hoont jouw naam.

'Ik zal er zijn'? Die? Nee,
ik zal hem krijgen, eindelijk.

Dan nog klamp ik mij vast
aan jou, of je wil of niet.

Ik zal red mij red mij roepen
of zoiets als heb mij lief.

Lied 86 Dan nog klamp ik mij (als onderdeel van lezing)

Gebed

Wij vragen U, Eeuwige, niet
om wonderen en tekenen
uit de hemel.

Wij vragen U om uw aanwezigheid
hier in ons midden,

om het vuur van uw Geest
dat ons licht brengt en warmte,

om de kracht van tegenwind
die mensen beweegt en bezielt,

om de liefde waar Jezus van vertelt,
die ons leert hoe U bent voor mensen.

'Eeuwige, stem ons af op uw stem,
op uw stilte...

Spreek ons tegemoet

Uw woord van liefde.'

Amen.

Instrumentaal Vincent: 'Dust in the wind' - Kansas

De liedtekst is geïnspireerd door een regel uit de poëzie van de inheemse bevolking van Amerika, de Indianen 'Alles wat we zijn, is stof in de wind.'

Lezing: Lukas 10, 25-37 met reflecties

Ingeleid door Akke Fokje

We lezen vandaag een overbekend gedeelte uit de bijbel:
de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan.

Het kan zijn dat u daarom denkt
dat verhaal ken ik nu wel en u afsluit.

Het kan ook zijn
dat u van dit verhaal wat ongemakkelijk wordt
en er een slecht geweten door krijgt
omdat u zich de keren dat u tekort schoot
toen er een beroep op u werd gedaan, herinnert.
Ook al had u daar goede redenen voor.

Zo'n manier van lezen en luisteren helpt ons niet.
Het maakt ons geen andere mensen.
Hoe kunnen we dit verhaal horen
en merken dat het iets met ons doet,
dat we anders tegen onszelf en anderen gaan aankijken?

We lezen dit gedeelte in de serie dwarsliggers.

In de voorbereiding praatten we
over wat dat is een dwarsligger.

Twee dingen wil ik daaruit naar voren halen:
de eerste gedachte is:

Een dwarsligger zet je stil, je kan niet verder,
je moet nadenken en iets anders bedenken.

Dat schept nieuwe mogelijkheden.

De tweede gedachte die ik met u wil delen is:

De dwarsligger verbindt twee spoorstaven met elkaar,
de dwarsligger, de biels, draagt ze.

We hopen dat we dit verhaal horen als een dwarsligger,
een verhaal dat ons stilzet, dat ons aanspoort tot nadenken
en ons verbindt met de ander.

Wij, Marianne, Dinie, Mieke, Eddy, Ruud en ik,
hebben dat gedaan door ons te verplaatsen
in een aantal mensen die een rol spelen in dit verhaal.
U zult het zo horen.

Eerst wordt de gelijkenis gelezen.

Dan komen verschillende personen aan het woord
met steeds even een moment van stilte ertussen.

En tenslotte zingen we het lied 'Zie mijn mensen'

Lezing

Marianne

Er kwam een wetgeleerde die hem op de proef wilde stellen. Hij vroeg: 'Meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?'

Jezus antwoordde: 'Wat staat er in de wet geschreven? Wat leest u daar?' De wetgeleerde antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.' 'U hebt juist geantwoord,' zei Jezus tegen hem. 'Doe dat en u zult leven.' Maar de wetgeleerde wilde zich rechtvaardigen en vroeg aan Jezus: 'Wie is mijn naaste?'

Toen vertelde Jezus hem het volgende: 'Er was eens iemand die van Jeruzalem naar Jericho reisde en onderweg werd overvallen door rovers, die hem zijn kleren uittrokken, hem mishandelden en hem daarna halfdood achterlieten. Toevallig kwam er een priester langs, maar toen hij het slachtoffer zag liggen, liep hij met een boog

om hem heen. Er kwam ook een Leviet langs, maar bij het zien van het slachtoffer liep ook hij met een boog om hem heen. Een Samaritaan echter, die op reis was, kreeg medelijden toen hij hem zag liggen. Hij ging naar de gewonde man toe, goot olie en wijn over zijn wonden en verbond ze. Hij zette hem op zijn eigen rijdier en bracht hem naar een logement, waar hij voor hem zorgde. De volgende morgen gaf hij twee denarie aan de eigenaar en zei: "Zorg voor hem, en als u meer kosten moet maken, zal ik u die op mijn terugreis vergoeden." Wie van deze drie is volgens u de naaste geworden van het slachtoffer van de rovers?' de wetgeleerde zei: 'De man die medelijden met hem heeft getoond.' Toen zei Jezus tegen hem: 'Doet u dan voortaan net zo.'

De wetgeleerde

Dinie

Eindelijk krijg ik, wetgeleerde, de kans om de mens met zijn verhalen te spreken: De mens die beweert de juiste weg te kennen om het doel te bereiken.

Als degene die ervoor geleerd heeft, weet ik, wat er van mij verwacht wordt:

Ik heb veel boeken gelezen en mijn vaardigheden ontwikkeld. Ik ken de wet en de regels, de systemen om mij in deze samenleving staande te houden.

Vanuit mijn functie en positie, weet ik, wat er van mij verwacht wordt. Dit biedt mij zekerheid en houvast.

Tegelijkertijd is er dat gevoel, dat het 'anders' moet en het weten, dat het 'anders' kan.

In mij is er die stem, die zegt 'Volg je hart', 'Weet waar het echt om draait.' 'Ga de juiste weg om de samenleving een beetje beter te maken!'

Soms hoor ik die stem als een fluistering, soms als een roep. Wat wordt er van mij verwacht om het goede te doen op deze weg, mijn weg, onze weg?

Ik doe heel goed mijn best om de gezonde balans te bewaren, zal me toch staande moeten houden om er niet onder door te gaan en het plezier te houden in wat ik doe.

En hoe kan ik er voor zorgen geen burn-out te krijgen?

Misschien kan deze mens me vertellen hoe het moet, weet hij hoe dit te doen.

Ik heb de vragen al geformuleerd en het gesprek goed voorbereid.

Het slachtoffer

Mieke

Onverwacht overvallen, mishandeld, naakt en zwaargewond achtergelaten...

De woorden over het slachtoffer in het verhaal, raken me.

Hulpeloos, machteloos liggend op de grond, wachtend op hulp.

Wachtend op wie?

Ik herken het en beeld me in dat ik daar op de grond lig.

Wat een opluchting is het als de priester verschijnt. Een priester! Hij zal toch zeker helpen?!

Maar nee.. hij gaat voorbij...

Allerlei vragen schieten door mijn hoofd. Waarom help je niet? Zie je mij? Ik heb je nodig om weer op te kunnen staan!

Wat maakt dat jij met een omweg verder loopt?

Heb je het te druk?

Heeft iemand anders jou meer nodig dan ik?

Wat nu? Wie helpt mij?

Jij misschien? Of jij, die daar alleen maar staat te kijken?

Of jij die haastig verder fietst?

Of jij die mij staat te filmen met je mobiel?

Plotseling staat een man in een lang gewaad naast me.

Hij praat tegen me in een taal die ik niet versta, maar zijn woorden kalmeren me. Hij belt 112, legt een doek over me heen en knielt naást me. Hij houdt mijn handen vast, totdat de ziekenwagen arriveert.

Dank je wel vreemdeling dat jij mijn nood ziet en handelt.

Dat jij er onvoorwaardelijk voor me bent!

De voorbijganger

Eddy

Wat is daar gebeurd? Dat moet mij nou weer overkomen! Ben ik onderweg en is er een ongeluk. Vorig jaar had ik dat ook al. Moest ik invallen en door dat gedoe onderweg was ik er niet op tijd klaar voor. Ze moeten me niet met dit soort dingen lastigvallen. Ik moet me kunnen concentreren op mijn eigen belangrijke werk. Ik kan me niet inlaten met deze slachtoffers, dat is niet mijn taak. Ik zorg toch al genoeg voor de mensen in mijn omgeving!

En daar komt bij, het houdt maar niet op. Het is dweilen met de kraan open. Ik kan toch niet de hele wereld op mijn schouders nemen? Er is nu eenmaal veel geweld. De ordebewakers zijn er nooit als je ze nodig hebt. Als iedereen nou zijn plaats kent en zijn plicht doet, dan is er niets aan de hand en gaat alles wel goed. Zo hebben we het toch georganiseerd met elkaar in dit land? Ik ga snel verder met mijn leven.

De barmhartige samaritaan.

Ruud

Hoever sta jij van mij af, jij die de barmhartige wordt genoemd. Jij die direct, onversaagd, doet wat gedaan moet worden. Jij biedt hulp aan de gewonde, jij maakt de wonden schoon, jij doet het bloeden stoppen, jij legt een arm om het slachtoffer, jij zorgt voor onderdak, jij betaalt de onkosten.

Het leed dat mij dagelijks wordt aangereikt door de media, de tv, de kranten, de radioprogramma's, het is zo verpletterend, dat ik al mijn aandacht daar niet aan wil geven zelfs, anders blijft er niets van mij over. Het is in grote veelvoud aanwezig, dat leed.

Leed om het milieu, leed om oorlogen, leed en woede om het uiteen vallen van de stabiele structuren van de van de samenleving.

Om niet gek te worden leer je uit zelfverdediging de kunst van het wegstijgen.

En barmhartige, betrokken vreemde broeder Samaritaan, of wie je ook bent, wat voor vreemdeling dan ook, uit welke cultuur of sociale laag dan ook, of je nu man bent of vrouw, ik smeed je, inspireer mij, opdat ik niet wegstijg, niet angstig wordt om de gevolgen van mijn daden omdat ik iemand help. Maak mij krachtig, zodat ik de slachtoffers kan helpen en ze niet laat vallen.

Stilte

Lied: Zie mijn mensen

Zie mijn mensen, zie hun ogen
kwetsbaar in hun onvermogen
om elkander aan te kijken
en hun harten te bereiken:
wees met mededogen
om hen bewogen.

Zie mijn mensen, zie hun handen
vol van het verlangen branden
om gemeenschap op te bouwen
maar hun harten niet vertrouwen:
wees met mededogen
om hen bewogen.

Zie mijn mensen, hoor hun woorden
die hun goede wil verwoorden
om zich aan elkaar te binden
maar het hart niet kunnen vinden:
wees met mededogen
om hen bewogen.

Zie mijn mensen, hoor hun vragen
naar geluk dat op zal dagen
als zij onbevreesd het wagen
naar elkanders naam te vragen:
eindeloos bewogen
door mededogen.

Zie mijn mensen,
ze willen het zo graag goed doen.
dat is een diep verlangen.

Van de wetgeleerde, de priester, de leviet, de Samaritaan, ... van ons?
Het verlangen naar het goede verbindt hen.

Elk gaat daar op een eigen manier mee om.
maar zit ook vast in zijn denken,
zijn onvermogen, zijn wantrouwen,
zijn angst, zijn aarzelen, zijn niet durven...

De vragende blikken van mensen
dringen diep door in onze ziel.
Er is een verlangen
om hen te helpen en recht te doen.
Maar waar moet ik beginnen?
Als ik dit doe kan ik dat niet.
Als ik dat doe, doe ik de ander geen recht.
Wie is mijn naaste?
Dat is de vraag van de wetgeleerde
en misschien ook wel van ons.
Is Jezus een dwarsligger,
als hij in de gelijkenis die hij vertelt,
de vraag van de wetgeleerde omkeert?
Niet: wie is mijn naaste?
Maar: wie is de naaste geworden
van het slachtoffer van de rovers?
Jezus keert het om.
Het gaat er niet om
dat je kunt zeggen wie je naaste is.
Het gaat erom
dat ik naaste word
van iemand die mij nodig heeft.

Veel kan je in de weg staan
om die naaste te worden.
Een theorie,
een ethiek die op moet gaan voor iedereen,
die geldt voor iedereen:
Waartoe ben ik verplicht?
Vertel me wie moet ik helpen?
Elke situatie wordt geanalyseerd.
Gaat het hier om naastenliefde
of speelt rechtvaardigheid hierin ook mee?
En wie is dan onze naaste?
En in welke situaties is dat dan van toepassing?
De wetgeleerde zit vooral in zijn hoofd,
het lijkt alsof hij aan het droogzwemmen is.

Hoe vaak laten wij ons niet verleiden tot dit soort discussies?

De kranten staan er vol van.
De praatprogramma's staan er bol van.

Onze gesprekken ook?

Jezus echter draait het perspectief om.
Hij vraagt aan de wetgeleerde
om zich in de schoenen van het slachtoffer te verplaatsen,
om de wereld vanuit zijn perspectief te zien.
Hij wordt uit zijn hoofd getrokken
naar zijn hart.

De rollen in het leven liggen immers niet vast.
De wetgeleerde wil zich verzekeren van het eeuwige leven.
Het leven echter kan zomaar op zijn kop staan.
Je kunt zomaar beroofd zijn van alles wat je zekerheid verschaft.
De mensen in oorlogsgebied ervaren dat,
slachtoffers van geweld en ook van natuurrampen.
In een mum van tijd is het fundament onder hun voeten weggeslagen.
En dan kan ons allemaal zomaar overkomen.
Stel je dat eens voor, leef je daar eens in in.
In iemand die beroofd is van wie je bent
door wat er in je leven is gebeurt.
Ben je beroofd van je baan, je vrijwilligerswerk,
je gezondheid, je geliefde, je ideeën, je integriteit,
je geld, je...?
Staat je leven op het spel?

Ben ik afhankelijk van de hulp van anderen?
Ben ik een slachtoffer?
Wat een tweestrijd in jezelf.
Je wilt niet afhankelijk zijn, je wilt sterk zijn,
je eigen boontjes doppen.
Je wilt overeind staan en je eigen weg volgen,
niet aan de kant van de weg liggen en niet verder kunnen.
Je bent onkwetsbaar
en als je onderweg in je leven al wonden hebt opgelopen,
dan verberg je die.
Nee, ik ben geen slachtoffer. Ik heb niemand nodig.

Maar in het verhaal wat Jezus vertelt
wordt het slachtoffer niet bij name genoemd:
Er was eens iemand die reisde en onderweg werd overvallen.
Iemand.
Die iemand kan iedereen zijn, ik dus ook of u.
Of de wetgeleerde, de priester, de leviet.
Die iemand kan iedereen zijn.
En als jij het bent of ik?

Dan lig je niet te wachten op iemand
die beredeneert of hij mij nu wel of niet moet helpen,
of ik wel of niet in zijn argumentatie pas..
Laten zij maar met een boog om mij heen lopen.
Dat zijn mijn naasten niet.
Zij kunnen zich niet verplaatsen in mij,
zij kunnen de wereld niet vanuit het perspectief van het slachtoffer zien.
Wie is de naaste geweest van het slachtoffer?
Deze vraag draait het perspectief 180 graden om.
De naaste is niet degene die wij helpen,

maar degene door wie wij geholpen worden.

En dat is nog een omkering.

Want wie is degene die ons helpt?

Je verwacht hulp van wat je bekend is:
instanties, de kerk, je vrienden, je burens.

Het kan echter wel eens zo zijn

dat de hulp van iemand komt die je vijand is.

Degene waar jij met een boog om heen loopt in het dagelijks leven.

Staan wij daarvoor open?

Het lijkt alsof deze gelijkenis zegt: het is je enige kans op redding, op leven

Doorbreekt dat niet alle discussies die er zijn?

Als we de pijn bij elkaar zien, het verdriet.

Ons daardoor aan laten spreken,

Is dat niet wat ons verbindt, wat elk mens mee kan voelen?

Is dat niet waardoor we een ander mens worden

en we niet gewoon barmhartig zijn, maar ongewoon:

niet ons hoofd laten spreken, maar ons hart

en vandaaruit handelen,

omgekeerd aan de rovers,

niet de ander overvallen, maar met de ander mede lijden, bewogen worden en in beweging komen,

niet om zijn kleren uit te trekken, maar zijn wonden te verzorgen en te verbinden,

niet om hem te mishandelen maar om hem naar een plaats te brengen waar voor hem gezorgd kan worden,

niet om hem halfdood achter te laten maar om hem hoop op leven te geven.

Zo verbinding maken en vertrouwen herstellen.

Niet eenvoudig, maar wel bevrijdend naar twee kanten.

Zie mijn mensen, hoor hun vragen

naar geluk dat op zal dagen

als zij onbevreesd het wagen

naar elkanders naam te vragen:

eindeloos bewogen

door mededogen.

Pianospel

Lied Maar jij hebt handen uit 'Iemand meer'

Spreekstem:

Maar jij hebt handen die verzachten kunnen, opklarende ogen.

overgenomen door het koor.

Sterven zal je ooit.

Maar vandaag

en godweet morgen

kun je leven, doen, zien

iemand voor iemand zijn

misschien

en het verschil maken, toch,

tussen onverwisselbaar uniek

en om het even

tussen dood en leven.

Vredeswens

Wat past in deze verwarrende tijd beter dan te bidden om vrede:

Geef ons vrede

In onze dagen

Wensen wij elkaar vanuit dit gebed vrede toe

door elkaar in de ogen te zien en de hand op ons hart te leggen:

Vrede voor jou, voor u.

Collecte is voor de Noordopvang Dakloze Asielzoekers

Laten we ons naar hen toekeren en met hen meeleven, meevoelen,
het samen met hen volhouden en doorzetten.

En zoals zuster Josephine dat zo mooi zegt:

Dat kan gezicht krijgen in onze financiële bijdrage.

Muzikaal intermezzo

Voorbeden met acclamatie

Laat onze woorden stijgen voor uw gezicht als wierook
zie in ons het verlangen een mens te zijn van U.
Kom, adem ons open, kom adem ons open, adem ons open.

God,

We bidden voor hen die neergeslagen zijn,
geveld door het leven of wat hen door andere mensen is aangedaan. Dat zij blijven geloven in barmhartigheid en
kunnen uitzien naar iemand die hun naaste wil zijn.

Bidden we ook voor hen die, gedreven door eigendunk, onverschilligheid of haast,
op hun levensweg voorbijgaan aan mensen in nood.
Dat zij opnieuw met aandacht in het leven kunnen staan
en zich tot in hun hart laten raken.

Bidden we voor onszelf zoals we hier samen zijn.
Dat wij een herberg van barmhartigheid mogen zijn,
met een open deur voor wie, belast en beladen,
op zoek zijn naar verlichting en rust.
Dat we de naaste kunnen zijn van onze medemensen
en onze handen uit de mouwen steken waar dat nodig is.

Acclamatie: Laat ons bidden: Kom adem ons open (zingen)

Voorbeden uit ons midden

Acclamatie (1 of 2 keer)

Stilte voor persoonlijke voorbeden.

Slot

God, ontferm U over uw mensen en geef hen de kracht om hun levensweg te gaan, in vreugde en vol goede moed.
Amen.

Onze Vader (Aramees)

Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert,
Ik geef u een naam
opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.
Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.

Vestig uw rijk van eenheid nu,
Uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.
Schenk ons wat we elke dag nodig hebben
aan brood en aan inzicht.
Maak de koorden van fouten los
die ons vastbinden aan het verleden,
opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen vergeven.
Laat oppervlakkige dingen ons niet misleiden.

Uit u wordt geboren:
de alwerkzame wil,
de levende kracht om te handelen,
en het lied dat alles verfraait
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.

Zegenbede

om te zijn elkaar tot zegen,
om te gaan een weg van dagen,
liefdesweg, die ooit zal leiden
naar een menselijk bestaan.

Moge God ons daartoe zegenen met ongemak bij gemakkelijke antwoorden,
Halve antwoorden en oppervlakkige verhoudingen,
zodat we diep vanuit ons hart mogen leven.

Moge God ons zegenen met woede bij onrechtvaardigheid,
onderdrukking en uitbuiting van Gods schepselen,
zodat we mogen werken aan rechtvaardigheid, vrijheid en vrede.

Moge God ons zegenen met tranen om te vergieten
voor hen die lijden aan pijn, verwerping, honger en oorlog,
zodat we onze handen kunnen uitstrekken
om hen te troosten en om hun pijn in vreugde te veranderen.

En moge God ons zegenen met genoeg dwaasheid om te geloven
dat we een verschil kunnen maken in de wereld,
zodat wij kunnen doen waarvan anderen zeggen dat het niet gedaan kan worden.

*Daartoe zegene en behoede ons de Eeuwige:
de Eeuwige doe zijn aangezicht over u lichten
en zij u genadig
de Eeuwige wendde haar ogen tot ieder van ons
en geve ons vrede.*

idnvdvzehg

Lied: Mens op aarde

Dat ik aarde zou bewonen,
niet op vleugels als een arend,
niet in schemer als een nachtuil,
niet kortstondig als een bloem,

niet op vinnen onder water,
niet gejaagd en niet de jager,
niet op hoeven, niet met klauwen,
maar op voeten twee

om de verte te belopen,
om de horizon te halen –
en met handen die wat kunnen:
kappen, ruimen, zaaien, oogsten;

met een neus vol levensadem,
met een buik vol van begeren,
met een hoofd niet in de wolken,
wel geheven naar de zon

om te overzien die aarde,
haar te hoeden als een kudde,
haar te dienen als een akker
en te noemen bij haar naam.

Dat ik ben, niet meer of minder,
dan een mens, een kind van mensen,
één van velen, één met allen,
groot en nietig, weerloos vrij

om te zijn elkaar tot zegen,
om te gaan een weg van dagen,
liefdesweg, die ooit zal leiden
naar een menselijk bestaan.

Dinie Otten, Eddy Oude Wesselink, Mieke Spijker, Ruud Souverijn, Marianne Sloot, Akke Fokje Stienstra.